FINANCOVÁNÍ ROZVOJE VENKOVSKÝCH OBCÍ V JIHOČESKÉM KRAJI

Veronika Humlerová, Petra Pártlová

Abstract

The development of rural regions and rural communities has been one of the major topics of European agricultural and structural policy for a long time. Institutions in the European Union are constantly looking for an appropriate mix of agricultural, regional and local policy instruments that are capable of effectively addressing the specific problems of rural space. The essence of development is a qualitative change in the life of its inhabitants. Drawing of subsidy titles by municipalities is a common matter today. Rural municipalities are particularly due to tight budgets, trying to finance their development activities through different grants. They have a choice of subsidies provided by the European Union, the regional offices and the ministries. The aim of the article is to identify relationships between the development level of rural municipalities and their ability to secure their development through external financial resources, by implementing projects funded by the European Union.

Keywords: rural development, European subsidies, Human Development Index, Index of Human Potential

Úvod

Rozvoj venkovských regionů a venkovských obcí je už delší dobu jedním z významných témat evropské zemědělské a strukturální politiky. Instituce v Evropské unii permanentně hledají vhodnou kombinaci nástrojů zemědělské, regionální a místní politiky, která by byla schopná efektivně řešit specifické problémy venkovského prostoru. Podstatou rozvoje je kvalitativní změna života jejich obyvatel. Čerpání dotačních titulů obcemi je dnes běžnou záležitostí. Venkovské obce se obzvlášť, vzhledem k napjatým rozpočtům, snaží své rozvojové aktivity financovat pomocí dotací. Na výběr mají z dotací poskytovaných Evropskou unií, krajským úřadem a jednotlivými ministerstvy.

Cílem článku je identifikovat vztahy mezi rozvojovou úrovní venkovských obcí a jejich schopností zabezpečit svůj rozvoj prostřednictvím externích finančních zdrojů, a to implementací projektů financovaných ze zdrojů Evropské unie.

Problematicke venkova a jeho vymezeni se věnovalo a věnuje mnoho autorů (Majerová, 2003, Perlín, Kučerová, Kučera, 2010, Slepíčka, 1981, Majerová, Čmejrek, 2005) a institucí (CZSO, 2008, OECD, 2009, Evropská komise, 2013), ať

už z důvodů teoreticko-vědeckých, nebo ryze praktických (např. vymezení venkova za účelem zacílení různých rozvojových programů). Pohledy na vymezení venkova se různí z hlediska jednotlivých vědních oborů, odlišné je i vnímání pojmu venkov v jednotlivých státech a regionech.

Obecně se venkovem nazývají oblasti volné nezastavěné krajiny a venkovské osídlení, které lze vymezit jako určitý souhrn venkovských sídel, zemědělských a vodních ploch, lesů, ploch místních komunikací a ostatních ploch nacházejících se v tomto prostoru. Venkov se obvykle vyznačuje menší hustotou osídlení, menšími sídly, vyšší zaměstnaností v zemědělství, určitým sepětím místních obyvatel s přírodou a krajinou, architektonickým rázem a charakterem zástavby a určitým životním stylem. Některé z těchto typických znaků venkova však mohou být v současnosti již značně potlačeny (CZSO, 2008).

Sociální kapitál je specifickým faktorem, který ovlivňuje lokální rozvoj obcí. Sociální kapitál se stal jedním z nejfrekventovanějších pojmů v oblasti současných sociálních věd a nejen jich. Prvopočátky definice sociálního je možné hledat u Bordiea (1977) a Colemana (1980). V devadesátých letech minulého století tento koncept opět zaznamenal boom, k čemuž se přičinil zejména Putnam (1995).

Kulturní kapitál je zvláštní forma získaných předpokladů jedince nebo skupiny k dosažení určitého sociálního statusu, která je vázána na charakter a úroveň enkulturace. Od 70. let je kulturní kapitál jedním z klíčových pojmů analýzy úlohy systému vzdělávání v sociální reprodukci. Jeho výklad navazuje na ekonomizující chápání tzv. lidského kapitálu, jehož důležitou složkou je vzdělání jako nemateriální kapitál, který analogicky k finančnímu kapitálu přináší svému vlastníku zisk v podobě privilegovaného společenského postavení a z něho plynoucích ekonomických a sociálních výhod. V tomto smyslu byl termín kulturní kapitál poprvé použit A. R. J. Tourgotem, nicméně základní principy kulturního kapitálu zformuloval až P. Bourdieu (Velký sociologický slovník, 1996).

Definice P. Bourdiea z konce osmdesátých let 20. století říká, že stejným způsobem jako lidé spatřují výhodu v akumulaci ekonomického kapitálu, spatřují výhodu i v akumulaci osobního kapitálu v podobě kulturního dědictví, které má podobu vědomostí, dovedností, kulturní tradice, zkušeností apod. Tento kulturní kapitál je jakýmsi osobním průvodcem jednotlivce, který mu umožňuje orientaci ve společnosti (Bourdieu, 1986).

Kulturní kapitál lze můžeme chápat podobně jako roli lidského potenciálu v rozvoji obce. Svatošová (2003) se ve svém článku „Rozvojový potenciál regionů a možnosti kvantifikace jeho využití“ věnuje vymezení proměnných nezbytných k analýze potenciálu lidských zdrojů. Mezi nejvýraznější proměnné, jejichž závislost slouží jako podklad pro sestavení indexu rozvojového potenciálu, kterým je možné charakterizovat úroveň rozvojového potenciálu regionů, zařadila podíl obyvatel v obcích do 2000 obyvatel, index stárí, míru nezaměstnanosti, podíl nezaměstnaných ve věku do 25 let, podíl vysokoškoláků, relativní přírůstek obyvatelstva, migraci na

tisíc obyvatel kraje, podíl městského obyvatelstva a podíl žen na počtu obyvatel kraje.

Jedním z nejrozšířenějších ukazatelů, pomocí nichž měříme kvalitu života, je Human Development Index, Index lidského rozvoje. Index lidského rozvoje (HDI) je složený index, který měří průměrný výsledek zemí ve třech základních dimenzích lidského rozvoje: zdraví s indikátorem délky života, vzdělání s indikátory průměrné délky edukace a předpokládané doby edukace a životního standardu – hrubý národní produkt na obyvatele měřený paritou kupní síly (UNDP, 2010). HDI je dnes široce používán v akademické sféře, v médiích a v politických kruzích k měření a porovnávání pokroku v lidském rozvoji mezi zeměmi a v čase.

Za posledních 20 let byl však HDI velmi kritizován. Některým vadil způsob jeho konstrukce a kompozice (McGillivray, 1991, Noorkbakhsh, 1998, Sagar, Najam, 1998), jiní se domnívají, že by měl být rozšířen a měl by obsahovat více dimenzí (Morse, 2003), od rovnosti pohlaví přes biodiverzitu. Další kritika je o tom, že index nebere v úvahu nerovnosti mezi jednotlivými zeměmi (Grimm et al., 2008) nebo že nezahrnuje otázku životního prostředí a udržitelného rozvoje (Morse, 2003).

Cíl práce a metodika

Cílem práce je zjistit, jakou roli hrají dotace z EU v rozvoji a strategii venkovských obcí Jihočeského kraje. Práce chce dále zjistit, jaký vliv má lidský potenciál obcí na čerpání fondů EU.

Analýza čerpání dotací z Evropské unie bude provedena u všech obcí Jihočeského kraje, které mají méně než 2000 obyvatel a jsou dle jedné z metodik Českého statistického úřadu považovány za venkovské (CZSO, 2008). Vzhledem k tomu, že data do článku jsou čerpána převážně z Českého statistického úřadu, bude metodika venkovských obcí přejata také z Českého statistického úřadu. Z analýzy budou také vyňaty příp. vojenské újezdy. Tyto obce budou posuzovány z hlediska čerpání dotací z Evropské unie - budou analyzovány veškeré příjmy z EU, tzn. ze všech operačních programů v období 2007 – 2015. Bude zjišťováno, v kterém roce obec dotaci získala, resp. kdy bylo podepsáno „Rozhodnutí o přidělení dotace“ a jakou částku získala. Aby bylo možné částky mezi sebou srovnat, budou přepočteny na počet obyvatel. Dále bude zjišťováno v kterých letech obce nejvíce čerpaly a které operační programy nejvíce využívaly.

Pro analýzu vlivu kvality lidského potenciálu na čerpání dotací bude upraven Human Development Index (HDI) (UNDP, 1990, 2010), který se používá pro měření lidského rozvoje na úrovni jednotlivých států světa. Úprava proběhne z důvodu nedostupnosti dat na obecní úrovni. Modifikace bude spočívat ve výběru alternativních ukazatelů, které se na úrovni obcí sledují. Za dimenzi gramotnosti - úrovně vzdělání (Education Index - EI) bude vybrán jako indikátor počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, za dimenzi pravděpodobné délky dožití (Life

Expectancy Index - LEI), index stárí a za dimenzi ekonomických podmínek – HDP nebo HNP per capita (Income Index - II) indikátor míry nezaměstnanosti. Takto modifikovaný index bude nazván indexem lidského potenciálu (IHP).

Indikátor dimenze vzdělání je počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel k obyvatelstvu 15+. Ten se na úrovni obcí nesleduje pravidelně, pouze v rámci tzv. Sčítání, které je prováděné jednou za deset let. Pro účely této práce bude proto vybrán rok 2011, tedy nejaktuálnější data, která lze pro výpočet na úrovni obcí použít.

Dimenze zdraví bude reprezentována indexem stárí, který lze snadno z dostupných údajů dopočítat. Tento indikátor bude vybrán proto, že vyjadřuje věkovou strukturu obyvatelstva a vypovídá o stárnutí populace (Svatošová, Kába, 2008, Hrabánková, Svatošová, Boháčková, 2006).

Dimenze ekonomických podmínek bude reprezentována indikátorem – mírou nezaměstnanosti, tedy počtu nezaměstnaných k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu. Ve většině studií, které se zabývají kvalitou života v České republice, ať už na celém jejím území nebo v rámci menších územních celků (zejm. krajů a okresů), můžeme mezi indikátory ekonomických podmínek najít míru nezaměstnanosti, a proto bude zvolena i v tomto případě (Hrabánková, Svatošová, Boháčková, 2006, Potůček, 2002, Hřebík, Třebický, 2007).

Index lidského potenciálu (IHP) bude vypočten dle metodiky výpočtu HDI do roku 2010 (OECD, 2011). Vzhledem k tomu, že podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel k obyvatelstvu 15+ je v jiných jednotkách než index stárí a míra nezaměstnanosti, budou jednotlivé indikátory převedeny na standardizované hodnoty. Standardizovaná hodnota pak bude nabývat hodnot od 0 do 1. Pro indikátory zdraví i ekonomických podmínek platí, že čím je jejich výsledná hodnota nižší, tím je na tom obec lépe. Naopak pro indikátor vzdělání platí, že čím je jeho výsledná hodnota vyšší, tedy je vyšší počet VŠ vzdělaných obyvatel, tím je na tom obec lépe. Aby byl index „synchronizován“ s Human Development Indexem, bude do výsledného výpočtu u zdraví i ekonomických podmínek počítáno s obrácenou standardizovanou hodnotou. Výsledný IHP bude vypočten aritmetickým průměrem standardizovaných hodnot jednotlivých indikátorů a bude nabývat hodnot od 0 do 1. Pro obce bude platit, čím vyšší hodnoty IHP obec dosáhne, tím má vyšší lidský potenciál.

Ze všech obcí Jihočeského kraje do 500 obyvatel bude náhodným výběrem pomocí programu MS Excel vybráno 100, pro které bude vypočten index lidského potenciálu.

Analýza souvislosti lidského potenciálu (modifikovaného Human Development Indexu) a sumy dotací obcí bude provedena pomocí korelační a regresní analýzy. Bude zvolen lineární regresní vztah a jako míra bude užít koeficient korelace. Bude porovnávána suma dotací z let 2007-2015 s údajem IHP z roku 2011. Toto srovnání časové řady dotací s jednoletým údajem ze statistického šetření v roce 2011 je možné z toho důvodu, že hodnota HDI je výsledkem vývoje uplynulého

období. To umožňuje srovnání bodových a intervalových dat, proto není brána v úvahu jen výše dotací roku 2011 s HDI v roce 2011.

Představení území

V Jihočeském kraji bylo k 1. 1. 2003 zřízeno 17 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 37 správních obvodů obcí s pověřeným úřadem. Pověřené obecní úřady spravují obce v území, které je od 1. 1. 2007 plně skladebné do okresů i do správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Jihočeský kraj je krajem s nejmenší hustotou zalidnění z celé České republiky. Koncem roku 2014 v kraji žilo 637,3 tis. obyvatel, tedy 63 obyvatel na 1 km². Z jeho sedmi okresů má největší hustotu obyvatelstva okres České Budějovice, kde žije téměř 30 % obyvatel kraje. Je to dáno především soustředěním do samotného města České Budějovice, v němž bydlí 93,3 tis. osob. Dalšími velkými městy jsou Tábor (34,7 tis. obyvatel), Písek (29,8 tis. obyvatel), Strakonice (23,0 tis. obyvatel) a Jindřichův Hradec (21,7 tis. obyvatel). V těchto 5 městech žije téměř 32 % Jihočechů. Naproti tomu nejmenší obce do 200 obyvatel představují 37,4 % z celkového počtu obcí, ale žije v nich pouze 4,2 % celkového počtu obyvatel kraje. Nejmenší obcí v kraji je obec Kuřimany v okrese Strakonice s 28 trvale žijícími obyvateli (šestá nejmenší obec v ČR). Celkem je v kraji v současné době 623 samosprávných obcí (54 z nich má statut města) s téměř 2 tisíci částmi obcí. Podíl městského obyvatelstva dosáhl k 31. 12. 2014 celkem 63,8 % (CZSO, 2015).

Analýza čerpání dotací z Evropské unie v období 2007-2015 obcemi Jihočeského kraje do 2 000 obyvatel

Z celkového počtu 623 obcí má 570 z nich méně než 2 000 obyvatel. Těchto 570 obcí bylo posuzováno z hlediska čerpání dotací z Evropské unie. Dotace z Evropské unie čerpalo v analyzovaném období 50 % obcí do 2 000 obyvatel. Obce využívaly pouze tři operační programy – OP Životní prostředí, Integrovaný OP a ROP Jihozápad. Do Jihočeského kraje v období 2007-2015 šlo celkem 2 475 211 820 Kč. Žádné jiné operační programy, a to včetně programů přeshraniční spolupráce, obce Jihočeského kraje v uvedeném období nevyužívaly.

Největší podíl na dotacích obce čerpaly z OP Životní prostředí, celých 82 %. Důvodem, proč obce čerpaly převážně z tohoto operačního programu, je především velká propagace. Jednotlivé výzvy jsou pro obce napsané velmi srozumitelně a jasně. Příručka pro žadatele i příjemce je také velmi uživatelsky přívětivá, takže žádost o dotaci dokáže sepsat starosta obce sám a sám dokáže projekt řídit. Dalším důvodem může být také to, že na zpracování dotací pro obce se specializuje celá řada firem, která obce pravidelně obesílá s aktuálními výzvami a nabídkou zpracování projektu. I tuto možnost mnoho starostů, převážně malých obcí, využívá.

Ve zkoumaném období bylo podpořeno celkem 661 projektů a průměrná částka na projekt činila 3 744 647 Kč. Jak již bylo zmíněno výše, nejvíce obce využívaly OP Životní prostředí, a to 89 % projektů, 11 % z celkového počtu projektů tvořily projekty z ROP Jihozápad a necelé jedno procento (pouze 4 projekty) projektů bylo z Integrovaného OP. Ačkoli OP Životní prostředí byl nejvíce využíván, pokud bychom se podívali na průměrné částky na projekt za jednotlivé OP, zjistili bychom, že z ROP Jihozápad byly podpořeny daleko větší projekty, převážně se jednalo o velké investiční. Více než 70 % z projektů financovaných z ROP Jihozápad bylo zaměřeno na rekonstrukci nebo modernizaci místních komunikací. Dále šly finanční prostředky na výstavbu nebo rekonstrukci hřišť, sakrálních památek, koupališť a zlepšení kvality přírodovědného vzdělávání.

Z analýzy vyplynulo, že s přibývajícími lety se zvyšuje počet podpořených projektů. Obce v průběhu období překonaly obavy a naučily se čerpat. Také tomu pomohla masivní kampaň, kterou udělalo Ministerstvo pro životní prostředí z obavy, že Česká republika nevyčerpá přidělené dotační prostředky Evropskou unií a prodloužilo příjem žádostí i na rok 2014 a 2015.

Stále je ale mnoho obcí (59 %), které nečerpaly v tomto období v Jihočeském kraji žádné dotace. Důvodů pro to může být celá řada. Tím prvním je, že obec nemá dostatečné personální zdroje pro to, aby si mohla projektovou žádost sama napsat a příp. finanční zdroje, aby mohla oslovit firmu, která se tímto zabývá. Dalším důvodem může být nedostatek finančních prostředků na spolufinancování. Bohužel nejsou dostupná data o čerpání z minulého programovacího období, protože je možné, že obce čerpaly v předešlém období 2004-2006 a dosud splácejí úvěry a z tohoto důvodu čerpat dotace nemohou. Případně získaly dotaci, která nebyla financovaná z prostředků EU, ale ze státního rozpočtu a opět nemohly čerpat v období 2007-2015, protože splácely úvěry. Např. Ministerstvo pro místní rozvoj v období kolem roku 2012 vypsalo dotační titul na výstavbu a rekonstrukci kanalizace a čistíren odpadních vod a mnoho obcí v Jihočeském kraji z tohoto dotačního titulu čerpalo. Menší obce také čerpají převážně z krajských dotačních titulů, které jsou pro ně snadněji dosažitelné. Jejich nevýhodou však je, že je nutné je vyčerpat v témže roce, dají se z nich financovat většinou pouze menší projekty. Také spoluúčast zde pro obce ve srovnání s dotačními tituly bývá vyšší – většinou 50 %.

Analýza vlivu kvality lidského potenciálu na čerpání dotací

Z celkového počtu 434 obcí do 500 obyvatel bylo náhodným výběrem pomocí program MS Excel vybráno 100, ve kterých byla provedena analýza kvality života – výpočet indexu lidského potenciálu.

Po výpočtu Indexu lidského potenciálu byla provedena analýza souvislosti lidského potenciálu a sumy dotací EU čerpaných v období 2007-2015 na obyvatele. Tab. 1 ukazuje pět obcí, které dosáhly nejvyšších hodnot indexu

lidského potenciálu. Jedná o obce, které leží ve vzdálenosti do 7 km od krajského města Českých Budějovic, resp. Jindřichova Hradce. Obce se rozvíjejí, probíhá v nich výstavba, stěhují se do nich převážně mladé rodiny s dětmi.

Tab. 1: Index lidského potenciálu vybrané obce do 500 obyvatel – obce s nejvyšší hodnotou se srovnáním sumy dotací EU v období 2007-2015 na obyv.

Table 1: Index of Human Potential of the selected municipalities up to 500 inhabitants - municipalities with the highest value comparing the amount of EU subsidies in the period 2007-2015 per capita

Název obce	Okres	IČO	Počet obyvatel v roce 2015	Index lidského potenciálu	Suma dotací EU 2007-15/obyv.
Hlincová Hora	České Budějovice	581321	405	0,94819599	6058,963
Libnič	České Budějovice	581445	481	0,77480085	0
Horní Skrýchov	Jindřichův Hradec	666882	160	0,74849922	0
Dubičné	České Budějovice	581275	368	0,72901515	2421,196
Vráto	České Budějovice	581950	384	0,72895110	0

Zdroj: strukturalni-fondy.cz, 2017; CZSO, 2017; vlastní výpočty a zpracování

Pro srovnání je uvedena tab. 2 s obcemi, které měly hodnotu indexu lidského potenciál nejnižší. I zde se objevují nulové hodnoty, ale těch dosahovaly i obce s nejvyšší hodnotou lidského potenciálu.

Tab. 2: Index lidského potenciálu vybrané obce do 500 obyvatel – obce s nejnižší hodnotou se srovnáním sumy dotací EU v období 2007-2015 na obyv.

Table 2: Index of Human Potential of the selected municipalities up to 500 inhabitants - municipalities with the lowest value comparing the amount of EU subsidies in the period 2007-2015 per capita

Název obce	Okres	IČO	Počet obyvatel v roce 2015	Index lidského potenciálu	Suma dotací EU 2007-15/obyv.
Zadní Střítež	Tábor	667277	31	0,25870291	0
Milejovice	Strakonice	667706	76	0,35443776	0
Pohorská Ves	Český Krumlov	475483	267	0,37769166	0
Drunče	Jindřichův Hradec	666912	50	0,38754386	0
Hoštice	Strakonice	251232	152	0,40524713	0

Zdroj: strukturalni-fondy.cz, 2017; CZSO, 2017; vlastní výpočty a zpracování

Na sledovaném vzorku byly provedeny statistické testy a nebyla prokázána statisticky významná závislost mezi čerpáním dotací EU a lidským potenciálem vyjádřeným v této práci jako kombinace vzdělanosti, zdraví a ekonomických podmínek.

Závěr

Venkovské obce nejsou samostatné ekonomické jednotky, které by byly schopné zabezpečovat nezávisle na okolí nároky svých občanů podmiňující růst jejich kvality života. Jejich ekonomika je propojená s nodálním městem, je ovlivněná rozvojovou úrovní regionu, ve kterém jsou lokalizované. V objemu finančních toků jsou fondy EU ve směru toků k obcím podstatně větší než národní zdroje a obce se s nimi mohou posunout mnohem dál, než s využitím zdrojů národních.

V současné době už venkov není tím, jakým býval dříve. Zatímco dříve byl venkov převážně spjat se zemědělstvím a zemědělci byli reprezentanty venkova, kdežto dnes můžeme vidět, že venkov spíše než se zemědělstvím je spjat s místem jako takovým a utvářejí ho především lidé. Činnosti orgánů veřejné správy by se tedy měly zaměřit na podporu lidí na venkově, především na podporu rozvoje lidského a sociálního kapitálu, decentralizaci a silnější koordinaci napříč sektory, přes úrovně veřejné správy a mezi veřejnými a soukromými aktéry. Veřejná správa by se měla spíše orientovat na místa, než podporovat jednotlivá odvětví a měl by být kladen důraz spíše na investice než na dotace.

Literatura

- BOURDIEU, P. 1986. The Forms of Capital. In Richardson, J. (ed.): *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. New York: Greenwood. pp. 241-258.
- BOURDIEU, P. 2000. *Outline of a Theory of Practice*. Cambridge: Cambridge University Press. Cambridge Studies in Social and Cultural Anthorpolology, 16. ISBN 0-521-29164-X.
- COLEMAN, J. 1988. Social Capital in the Creation of Human Capital In *American Journal of Sociology*. ISSN 0002-9602, 1988, vol. 94, pp. 95-120.
- CZSO. 2008. *Obecné poznatky k vymezení venkovského prostoru*. [online]. [cit. 2014-01-10]. Dostupné na internete: [http://www.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/a85182107b9b2cabc1256f510051477f/5b0dc580eadf5212c125741f00277f80/\\$FILE/13-81n308a1.pdf](http://www.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/a85182107b9b2cabc1256f510051477f/5b0dc580eadf5212c125741f00277f80/$FILE/13-81n308a1.pdf)
- CZSO. 2015. *Statistická ročenka Jihočeského kraje 2015*. [online]. [cit. 2014-01-10]. Dostupné na internete: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-jihoceskeho-kraje-2015-0w0yohv3dz>

- CZSO. 2017. *Veřejná databáze, Sčítání lidí, domů, bytů*, 2011. [online]. [cit. 2014-01-10]. Dostupné na internete: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky#katalog=30261>
- EUROPEAN COMMISSION. 2013. *Educational Statistics at Regional Level*. [online]. [cit. 2014-01-10]. Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Education_and_training_statistics_at_regional_level
- GRIMM, M. – HARTTGEN, K. – KLASSEN, S. – MISSELHORN, M. 2008. A Human Development Index by Income Groups. In *World Development*. ISSN 0305750x, 2008, vol. 36, no. 12, pp. 2527-2546. DOI: 10.1016/j.worlddev.2007.12.001.
- HRABÁNKOVÁ, M. – SVATOŠOVÁ, L. – BOHÁČKOVÁ, I. 2006. *Vybrané diagnostické metody pro sledování regionálního rozvoje*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zemědělská fakulta, 2006. ISBN 80-7040-835-9.
- HŘEBÍK, Š. – TŘEBICKÝ, V. 2007. *Manuál zpracování a využití sady indikátorů rozvoje pro malé obce. Zrcadlo místní udržitelnosti*. Praha: EnviConsult, s.r.o., 2007. ISBN 978-80-239-8594-8.
- MAJEROVÁ, V. 2003. *Český venkov 2003: situace před vstupem do EU*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2003. ISBN 80-213-1121-5.
- MAJEROVÁ, V. – ČMEJREK, J. 2005. *Český venkov 2005: rozvoj venkovské společnosti*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2005. ISBN 80-213-1274-2.
- McGILLIVRAY, M. 1991. The Human Development Index: Yet Another Redundant Composite Development Indicator? In *World Development*. ISSN 0305750x, 1991, vol. 19, no. 10, pp. 1461-1468. DOI: 10.1016/0305-750X(91)90088-Y.
- MORSE, S. 2003. Greening the United Nations' Human Development Index? In *Sustainable Development*. ISSN 0968-0802, 2003, vol. 11, no. 4, pp. 183-198. DOI: 10.1002/sd.219.
- NOORBAKHSH, F. 1998. A Modified Human Development Index. In *World Development*. ISSN 0305750x, 1998, vol. 26, no. 3, pp. 517-528. DOI: 10.1016/S0305-750X(97)10063-8.
- OECD. 2009. *Regional Typology*. Paris.
- OECD. 2011. *Education at a Glance*. Paris.
- PERLÍN, R. – KUČEROVÁ, S. – KUČERA, Z. 2010. *Typologie venkovského prostoru Česka*. In *Geografie*. 2010, roč. 115, č. 2, s. 161-187.
- POTŮČEK, M. 2003. *Zpráva o lidském rozvoji: Česká republika*. Praha: DemoArt, 2003. ISBN 80-86284-33-6.
- PUTNAM, R. 1995. Bowling Alone: America's Declining Social Capital. In *Journal of Democracy*. ISSN 1045-5736, 1995, vol. 6, no. 1, pp. 65-78.
- SAGAR, A. D. – NAJAM, A. 1998. The Human Development Index: A Critical Review. In *Ecological Economics*. ISSN 0921-8009, 1998, vol. 25, no. 3, pp.

- 249-264. DOI: 10.1016/S0921-8009(97)00168-7.
- SLEPIČKA, A. 1981. *Venkov a nebo město*. Praha, 1981.
- STRUKTURÁLNÍ FONDY. 2017. *Informace o čerpání z fondů EU*. [online]. [cit. 2014-01-10]. Dostupné na internete: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-o-cerpani>
- SVATOŠOVÁ, L. 2003. Zdroje informací a možnosti analýz rozvojového potenciálu region. In *Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Agrární perspektivy XII*. Praha.
- SVATOŠOVÁ, L. – KÁBA, B. 2008. Možnosti posouzení faktorů determinujících regionální rozvoj v České republice. In *Acta Regionalia et Environmentalica*. ISSN 1336-9253, 2008, roč. 5, č. 1, s. 1-5.
- UNDP. 2010. *Human Development Report*. New York: Oxford University Press, 2010.
- VELKÝ SOCIOLOGICKÝ SLOVNÍK. 1996. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-164-1.

FINANCING THE DEVELOPMENT OF RURAL MUNICIPALITIES IN THE SOUTH BOHEMIAN REGION

Summary

The development of rural regions and rural communities has been one of the major topics of European agricultural and structural policy for a long time. Institutions in the European Union are constantly looking for an appropriate mix of agricultural, regional and local policy instruments that are capable of effectively addressing the specific problems of rural space. The essence of development is a qualitative change in the life of its inhabitants. Drawing of subsidy titles by municipalities is a common matter today. Rural municipalities are particularly due to tight budgets, trying to finance their development activities through different grants. They have a choice of subsidies provided by the European Union, the regional offices and the ministries.

The aim of the article was to find out what role the subsidies from the EU play in the development and strategy of the rural municipalities of the South Bohemian Region. The work also wanted to find out how the human potential of municipalities has an impact on drawing on EU funds.

An analysis of the use of subsidies from the European Union was made for all municipalities in the South Bohemian Region, which have less than 2000 inhabitants and are considered to be rural (CZSO, 2008) according to one of the methodologies of the Czech Statistical Office. The analysis was also exempted if necessary. military conquests. These municipalities will be assessed in terms of drawing subsidies from the European Union - all EU income has been analyzed, from all operational programs in the period 2007-2015. It was investigated, in

which year the municipality received the subsidy, respectively, when the "Decision to grant subsidy" was signed and what amount it received. In order to compare the amounts between them, they will be converted to the number of inhabitants. It also investigated the years in which the municipalities benefited most and which operational programs most used.

Statistical tests have been performed on the sample and no statistically significant relationship has been demonstrated between the use of EU subsidies and the human potential expressed in this work as a combination of education, health and economic conditions.

Rural communities are not separate economic units that would be able to ensure independently of the environs of their citizens' prerequisites to the growth of their quality of life. Their economy is connected with the nodal city, it is influenced by the development level of the region in which they are located. In the volume of financial flows, the EU flows towards municipalities are considerably larger than national resources, and municipalities can move them much further than using national resources.

At present, there is no rural area like they used to be. While the rural was predominantly associated with agriculture and farmers were rural representatives, today we see that rural rather than agriculture is associated with a place as such and is primarily a people. The activities of public authorities should focus on supporting people in the country, in particular to support the development of human and social capital, decentralization and stronger co-ordination across sectors, across public administrations and between public and private actors. Instead, public administration should focus on areas that support individual sectors, and greater emphasis on investment than on subsidies.

Ing. Veronika Humlerová, Ph.D.

Katedra cestovného ruchu a marketingu

Ústav podnikové stratégie

Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích

Okružní 517/10, 370 01 České Budějovice

E-mail: veronika.humlerova@seznam.cz

Ing. Petra Pártlová, Ph.D.

Katedra managementu

Ústav podnikové strategie

Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích

Okružní 517/10, 370 01 České Budějovice

E-mail: vachalova.p@seznam.cz